Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Factsheet Brakel

Ruimte voor de Rivier 2.0

Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals heftige regenbuien. Rivieren moeten dan in korte tijd veel water afvoeren. De kans op overstromingen neemt toe. Ook dan willen we droge voeten houden. Zeker omdat de ruimtedruk in Nederland groot is. Daarom heeft de rivier op sommige plekken meer ruimte nodig. Waar straks te weinig ruimte is, reserveren we nu ruimte voor de rivier.

Wat gebeurt er?

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft onderzocht waar in de toekomst knelpunten in het rivierengebied ontstaan. Ook zijn er gesprekken gevoerd met onder andere gemeenten en maatschappelijke organisaties. Op basis hiervan heeft het programma in september 2026 een voorstel uitgebracht aan het kabinet. Daarin staat op welke locaties ruimte gereserveerd kan worden om aan de rivier te geven. Begin december 2026 neemt het kabinet een besluit op basis van het voorstel. Tot die tijd is er nog niets besloten.

Het besluit gaat over het laten vervallen of behouden van reserveringen en het aanwijzen van globale locaties om nieuwe ruimte te reserveren. Dit betekent dat voor de aan te passen bestaande reserveringen en de globale locaties de precieze grenzen van de reserveringsgebieden nog niet vaststaan. Ook nemen we nu nog geen maatregelen. We houden nu alleen de ruimte beschikbaar om in de toekomst maatregelen te kunnen nemen. Vanaf 2027 stellen we het precieze gebied van een reservering vast in afstemming met de omgeving. Tegelijkertijd zoeken we naar kansen voor bijvoorbeeld natuurherstel, de scheepvaart of recreatie. Medeoverheden, zoals gemeenten, waterschappen en provincies, hebben inspraak in dit proces. Ook inwoners kunnen op dit besluit reageren.

Wat betekent dit voor gemeenten en inwoners?

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. Zodra de grenzen van een nieuwe reservering vastliggen, gelden er extra regels. Voor bestaande reserveringen gelden deze regels nu al. Kleinschalige of tijdelijke ontwikkelingen zijn vaak nog toegestaan, maar grootschalige projecten zijn niet zomaar meer mogelijk. Denk aan een nieuwe woonwijk, de bouw van een appartementencomplex of een grote bedrijfsuitbreiding. De komende tijd werken we uit wat dit concreet betekent. Ook bepalen we of en op welke manier er compensatie komt voor mensen die hierdoor geraakt worden.

Een reservering alleen geeft geen recht op een vergoeding. Een vergoeding is mogelijk aan de orde als de overheid later besluit om echt een maatregel uit te voeren in het gebied. Wie dan zijn huis, bedrijf of grond kwijtraakt, krijgt een volledige vergoeding. Dat heet schadeloosstelling. Wie schade heeft zonder dat de maatregel op zijn grond komt, kan een verzoek doen voor een vergoeding. Een onafhankelijke commissie beoordeelt dan of er schade is. Dat heet nadeelcompensatie.

Een reservering van ruimte voor de rivier kan lokaal impact hebben. Bijvoorbeeld op gemeenten, inwoners en ondernemers die de ruimte nu gebruiken. Of die hier plannen hebben voor in de toekomst. We begrijpen dat deze gebruikers zich zorgen kunnen maken over een reservering van het gebied. En dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid willen. We werken aan de antwoorden op deze vragen.

Wat staat er in dit document?

In dit document lees je specifieke informatie uit het voorstel over de reservering in Brakel. We leggen uit waarom we voorstellen om juist deze locatie te reserveren, wat het knelpunt in de rivier is en welke maatregelen in de toekomst passend kunnen zijn.

Hoe nu verder?

De besluiten vanuit het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 maken deel uit van het Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028-2033 (NWP). Daarin staat al het beleid over de Nederlandse rivieren. Het NWP wordt eind december 2026 gepubliceerd. Vanaf dat moment kan iedereen hier een half jaar lang op reageren. Op het Platform Participatie lees je hoe dat werkt. Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 communiceert zelf ook over dit proces. Alle reacties worden door het Rijk beoordeeld en verwerkt in een openbare reactienota.

Meer informatie

Op onze website vind je meer informatie. Je kunt je hier ook abonneren op onze nieuwsbrief of aanmelden voor de webinars waarin we geïnteresseerden elk kwartaal bijpraten.

Figuur 1 Huidige locatie Brakel.

Brakel

In Brakel is al ruimte gereserveerd (zie kaart). Het gaat om 35 ha grond. Het voorstel is om deze reservering te behouden.

Waarom is hier ruimte nodig?

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid water toe en stijgen de waterstanden. Daarom moeten we iets doen om het risico op overstromingen te beperken. Er zijn twee opties: de dijken verder verhogen, of de rivier meer ruimte geven waardoor de waterstanden dalen.

De dijken bij Zaltbommel kunnen niet veel verder verhoogd worden. Dijkverhoging in Zaltbommel is lastig. De stad ligt direct ten zuiden van de Waal. De dijk kan niet veel meer verhoogd worden zonder dat het zicht van de stad op de rivier verloren gaat. Dat zou ten koste gaan van de relatie tussen stad en rivier. Dijkversterking landinwaarts is hier niet mogelijk door de bebouwing. Dijkversterking in het uiterwaardengebied zou leiden tot een groter knelpunt, doordat de rivier dan nog smaller wordt.

We willen daarom andere mogelijkheden hebben om overstromingen te voorkomen. Een tweede optie is om ruimte te geven aan de rivier. Bij Zaltbommel is daar weinig plek voor. Stroomafwaarts, bij Haaften, Brakel en Altena, kunnen we die ruimte wel maken. Dit zorgt bij Zaltbommel voor een verlaging van de waterstand.

Onvoldoende ruimte in de uiterwaarden. Maatregelen in de uiterwaarden kunnen de waterstand bij Zaltbommel iets verlagen. Maar dit is niet genoeg om het probleem op te lossen. Het uiterwaardengebied is hier zeer klein doordat de dijk dicht op de rivier ligt. Daarom is er binnendijkse ruimte nodig, dus landinwaarts van de dijk.

Het is nodig om nu ruimte te reserveren of te behouden. Zo houden we de optie open om het knelpunt in de toekomst op te lossen. Om dit knelpunt in de toekomst op te lossen, moeten we zorgen dat de rivier meer ruimte krijgt om het water af te voeren. Een mogelijke maatregel is het verplaatsen van de dijk. Hierdoor wordt de uiterwaard verbreed en krijgt de rivier bij hoge afvoeren meer ruimte om te stromen. Om het verplaatsen van de dijk in de toekomst mogelijk te maken, is het nodig dat we hier nu al ruimte voor reserveren.

Figuur 2 Dijkverhoging bij Zaltbommel is lastig.

Waarom hebben jullie gekozen voor deze locatie? En niet verderop langs de rivier of aan de overkant?

Om de waterstand bij Zaltbommel voldoende te verlagen, is landinwaarts ruimte nodig. Een maatregel bij Haaften, Brakel en Altena kan zorgen voor deze waterstandsverlaging. Een oplossing aan de overkant van Brakel is minder effectief, vanwege de ligging in de buitenbocht.

Haaften en Brakel zijn de enige locaties op dit traject waar we een effectieve maatregel kunnen nemen om de waterstand in Zaltbommel te verlagen. De twee locaties houden verband met elkaar en moeten in samenhang worden bekeken.

Daarnaast kan een maatregel bij Altena voor een aanzienlijke waterstandsverlaging bij Zaltbommel zorgen. Ook deze maatregel moet in samenhang met de locaties Brakel en Haaften worden bekeken. Later wordt onderzocht welke maatregel op dat moment het meest effectief is om als eerste uit te voeren. De effectiviteit van een maatregel bij Altena is bijvoorbeeld afhankelijk van de zeespiegelstijging, waarvan de gevolgen steeds meer merkbaar zullen zijn in het gebied waar de rivier naartoe stroomt. Wanneer de maatregel in Altena precies wordt uitgevoerd maakt niet uit voor de ruimte die we nu reserveren bij Brakel en Haaften. Met de reservering houden we de optie open om in de toekomst een maatregel te treffen.

Huidig gebruik en ontwikkelingen in het gebied

Bij het reserveren van de ruimte bij Brakel is destijds gekeken naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locatie. In Brakel bevinden zich land- en (glas) tuinbouw, (bedrijfs)woningen, bedrijfspanden en een zonnepark in de omgeving van de gereserveerde locatie. Ook ligt de Batterij onder Brakel in het gebied, dat op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat.

Deze factsheet is een uitgave van:
Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Vragen over reserveringsgebieden?
Neem contact met ons op via
info@ruimtevoorderivier.nl.